

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

47748

Aşağıda belirtilen sorularımın **İçişleri Bakanı Mustafa ÇİFTÇİ** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Celal FIRAT

İstanbul Milletvekili

8 Ağustos 1938 sabahı. Sabahın erken saatlerinde askerler, o zaman Dersim sınırları içerisinde olan (bugün Erzincan sınırları içerisinde) Surbahan (bugünkü adı Kılıçkaya) ve çevre köylere gelirler. Albay Reşat Hallı'nın Genelkurmay Başkanlığı belgelerine dayanarak yazdığı Türkiye Cumhuriyeti'nde Ayaklanmalar adlı kitabında belirtildiğine göre o gün 9. Kolordu Karargâhı ve bağlı birlikler Surbahan'da; 3. Tümen ve bağlı birlikler de Zeyni (Zini) Gediğindedirler. (s.450) Görevli askerler 100 kadar Alevi erkeği, devrilen bir kamyonu kurtarma bahanesi ile toplarlar. Köylüler üç gün bir ahırda tutulurlar. Aralarında şehir esnafından kişiler olduğu gibi ortaokul öğrencileri, muhtarlar, çeşitli mesleklerden insanlar da vardır. 3 gün sonra yaşları 17 ile 80 arasında değişen 100'e yakın köylü iplerle birbirlerine bağlanırlar. Köylülerin yakınları, çoluk çocuk, kadın herkes bağrı ş ağrı feryat içindedirler.

“Siz Kızılbaşsınız” denerek yürütülürler, ta ki Ovacık sınırında olan 2700 metredeki Zini Gediği'ne kadar. Burada kurşuna dizilirler. 3 kişi kaçabilir. İki yakalanır, başları taşla ezilir. 1 kişi ise kaçabilir ama bağırsakları dışarıdadır, bir müddet sonra ölür. Katledilen köylülerin cesetleri öylece bırakılır ortada. Yasak bölge olduğu için yıllarca kimse gidemez Zini Gediği'ne. 1950'li yılların başında ancak insanlar gidebilirler. Ve orada üst üste yığılmış kemikleri görürler.

Ne öldürülenler ne de yakınları hiçbir zaman bu kişilerin neden toplanıp öldürüldüğünü öğrenemezler. Katledilen köylülerin aileleri Balıkesir ve Edirne başta olmak üzere hiç bilmedikleri, tanımadıkları batı illerine 10 yıl geri dönmek şartı ile sürgüne gönderilirler.

Katledilenlerin çocukları 8 Temmuz 2014 tarihinde demir ve çimento kullanılmadan ve tamamen oradaki doğal taşlardan bir anma mekânı yaparlar. Her yıl Erzincan'ın Kılıçkaya köyünde kayıp yakınları, demokratik kitle örgütleri ve siyasi parti temsilcileri ile birlikte bu katliamın aydınlatılması için çağrı yapılır ve Zini Gediğine yürünerek anmalar yapılır. Ancak taşlarla yapılan bu anma mekânı bile 2020 Ağustos ayında kimliği belirsiz kişilerce saldırıya uğramış ve anıtın içinde bulunan kemikler etrafa saçılmıştır.

Tüm bu nedenlerle, 1938 yılında Erzincan Zini Gediğinde yaşanan katliamının tüm boyutlarıyla araştırılması, o döneme ait tüm arşivlerin açılması, bu suçu işleyenlerin ve emri verenlerin giyabında da olsa yargılanıp cezalandırılmaları, söz konusu fiziki ve kültürel imhanın bütün yönleriyle açığa çıkarılması, katliamla yüzleşilmesi ve ailelerin tüm meşru taleplerinin istisnasız yerine getirilmesi için mücadelemizi sürdürmekten geri durmayacağız.

Aradan 88 yıl geçmesine rağmen, katledilenlerin bedenleri ailelerine teslim edilmedi. Onlara bir kefen, bir mezar ve bir mezar taşı bile çok görüldü. Cenazeleri yıllarca doğanın insafına terk edildi. Yakınları ise yalnızca sevdiklerini değil, yurtlarını da kaybetti; sürgün edildi, susturuldu. Zini Gediği Katliamı'nın öyküsü, uzun yıllar boyunca ancak kulaktan kulağa fısıldanarak bugüne ulaşabildi.

Bu bağlamda;

- 1- Erzincan Zini Gediği'nde 1938 yılında katledilen yaklaşık 97 insanın kemiklerinin bilimsel yöntemlerle incelenerek DNA analizleri yapılacak mıdır?
- 2- Kimlikleri tespit edilen cenazeler ailelerine teslim edilecek midir?
- 3- Zini kayıpları anısına yaptırılan "Ateş Çemberi" anıtının, tespit edilen yerine yerleştirilmesinin önündeki idari ve hukuki engeller kaldırılacak mıdır?
- 4- Zini Gediği'nde yaşananların hakikat, adalet ve toplumsal yüzleşme ilkeleri doğrultusunda ele alınması için bağımsız bir komisyon kurulacak mıdır?
- 5- 1938 yılında Erzincan Zini Gediğinde Alevi köylerinden toplanan yüze yakın yurttaşımızın kurşuna dizilmesi vakasının araştırılması için bir ilk adım olarak TBMM Dilekçe Komisyonu bünyesinde toplanan Dersim Arşivi kamuoyuna açılacak mıdır?
- 6- Zini Gediği katliamı emrini verenlerin; katliama katılan komutanlar ve askerlerin üzerindeki sis perdesini aralamak için o dönem 9. Kolordu ve 3. Tümen ve bağlı birliklerde görev yapan komutanların isimleri kamuoyuna açıklanacak mıdır?